

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-6-82-32>

УДК 811.111'42

Хроленко О.А., Савватієєва В.Д.

Національний університет «Одеська морська академія»

ВАЖЛИВІСТЬ ВИКЛАДАННЯ ЛЕКСИКИ МОРСЬКОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ВІДПОВІДНО ДО ПРОФЕСІЙНИХ ПОТРЕБ СТУДЕНТІВ

Анотація. Важливість викладання лексики у межах курсу морської англійської мови є загально визнаною проблемою, оскільки недостатнє знання саме англійської мови та відсутність мовленнєвих навичок наражають на небезпеку життя моряків і збереження вантажу на морі. Тому викладачі морської англійської мови повинні брати до уваги вимоги Міжнародної морської організації, щоб підвищити конкурентоспроможність студентів на міжнародному морському ринку праці, використовуючи навчальні програми, матеріали та методики викладання спеціальної морської лексики відповідно до професійних потреб студентів. Дана стаття присвячена підтвердженню думки, що системний підхід до викладання лексики морської англійської мови, який базується на використанні вправ і завдань, що відповідають рівню володіння англійською мовою та задовольняють професійні потреби студентів, сприяє формуванню термінологічного тезауруса і подальшому самостійному вивченню морської лексики під час здійснення професійної діяльності.

Ключові слова: морська англійська мова, термінологічний тезаурус, системний підхід до викладання, самостійне вивчення лексики, професійне спрямування.

Khrolenko Olena, Savvatieieva Valeriia

National University «Odessa Maritime Academy»

THE IMPORTANCE OF TEACHING MARITIME VOCABULARY CORRESPONDING TO THE PROFESSIONAL NEEDS OF THE STUDENTS

Summary. Maritime English vocabulary inadequacy and the lack of language skills of seafarers is a widely recognized problem of the modern world which endangers safety of crewmembers' lives and cargo at sea. The International Maritime Organization (IMO) once officially stated in the International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers (STCW) that "English is a maritime language" and thus elaborated the Standard Marine Communication Phrases (SMCP) to reduce misunderstandings in professional maritime communication and to increase safety of life at sea. Therefore, it is necessary for teachers of Maritime English to implement the task of meeting the requirements of the International Maritime Organization (IMO) by means of education syllabuses, instructional materials and teaching methods and techniques for students' further academic and professional development. It is known that learning of maritime vocabulary remains one of the main activities in learning of any foreign language, especially for professional purposes, since people cannot communicate without words. Seafarers must be able to use English in all the spheres of maritime communication, such as VHF communication and ship's correspondence, etc. And that's why one of the main tasks for teachers of Maritime English is to provide students with a good knowledge of certain maritime vocabulary, as well as to ensure that English proficiency level of students is at a level sufficient for future professional development. The given article is devoted to the necessity of conducting a research in order to define, develop and implement a systematic approach to teaching maritime vocabulary that is based on a number of exercises and tasks which correspond to the professional needs and the level of language proficiency of students and that will serve as a basis for further incidental learning while carrying out professional duties. So the main purpose of our study was to analyze a systematic approach to the teaching of special maritime vocabulary, as well as to design the principles for the development of instructional materials in accordance with the qualification level of students and taking into account their professional needs.

Keywords: Maritime English, terminological thesaurus, systematic approach to teaching, incidental vocabulary learning, professional purpose.

Постановка проблеми. Лексична недостатність морської англійської мови і відсутність мовленнєвих навичок моряків є загально визнаною проблемою сучасності, що загрожує їх життю та збереженню вантажу на морі. Свого часу, Міжнародна морська організація (ІМО) офіційно зазначила в Міжнародній конвенції про підготовку і дипломування моряків та несення вахти (STCW), що англійська мова є морською мовою, а також розробила Стандартні фрази морської комунікації (SMCP), аби зменшити непорозуміння під час професійної комунікації та підвищити безпеку на морі.

За таких обставин вельми необхідним є використання викладачами морської англійської мови навчальних програм, матеріалів і методик викладання спеціальної морської лексики, що відпові-

дають вимогам ІМО та спрямовані на вдосконалення основних мовленнєвих навичок студентів, які потрібні для їх подальшого розвитку під час здійснення академічної та професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанню важливості викладання лексики англійської морської мови відповідно до професійних потреб студентів були присвячені дослідження як вітчизняних вчених таких як: Кудрявцева В.Ф. [2], Мироненко Е.В. [3], так й свого часу таких зарубіжних вчених як, наприклад: Olaru I. [8], Squire D. [9] та багатьох інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Відомо, що опанування лексики залишається одним із головних напрямків у вивченні будь-якої іноземної мови, особливо для досягнення професійної мети, оскільки

жодне спілкування неможливе без слів. Моряки повинні вміти використовувати англійську мову в усіх сферах морської комунікації (наприклад, радіо зв'язок та кореспонденція на судні тощо). Тому одним із основних завдань для викладачів морської англійської мови є забезпечення знання певної морської лексики, а також володіння англійською мовою студентами на рівні, достатньому для майбутнього професійного розвитку.

Зазначимо, що потреба у проведенні наукових досліджень та створенні нових навчальних матеріалів є актуальною через постійний розвиток морської галузі, адже існуючі підручники з морської англійської мови не мають у своєму складі достатньої кількості вправ та завдань, щоб покращити вміння студентів використовувати професійну лексику.

З цієї причини, надзвичайно важливою є проблема визначення, розробки та впровадження системного підходу до викладання морської лексики, що базується на низці вправ і завдань, які відповідають професійним потребам та рівню володіння англійською мовою студентів і які слугуватимуть підґрунтям для подальшого самостійного вивчення лексики під час безпосереднього здійснення професійної діяльності.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Головною метою дослідження є аналіз системного підходу до викладання спеціальної морської лексики, а також формування засад для розробки навчальних матеріалів відповідно до кваліфікаційного рівня студентів та враховуючи їх професійні потреби. Досягнення поставленої мети вимагає вирішення наступних завдань:

1) розглянути основні види лексики морської англійської мови та підходи до їх викладання;

2) провести аналіз потреб для того, щоб з'ясувати які типи вправ та завдань сприятимуть розвиткові та збагаченню морської лексики студентів;

3) проаналізувати доречність вищезазначених вправ та завдань для набуття навичок та формування умінь студентів вживати новий матеріал під час виконання своїх професійних обов'язків;

4) провести опитування та анкетування студентів морських навчальних закладів, аби зробити відповідні висновки.

Виклад основного матеріалу. Одним із завдань загального курсу морської англійської мови та, зокрема, викладання лексики у межах цього курсу є перетворення лексики на невід'ємну частину інтегрованої системи знань, а не на лише перелік складних лексем, що потрібно запам'ятати. У зв'язку з цим викладач має зосередити увагу на професійних потребах у навчанні студентів, адже усі рішення щодо змісту та методу викладання базуються саме на них [2, с. 439–449].

Коли студенти вивчають морську англійську мову, вони опановують велику кількість специфічної професійної лексики, що пов'язана з їх вузькою спеціалізацією (наприклад, *hull, bow, eye, monkey island, bits* тощо). Подібна лексика потрібна для передачі інформації і, якщо її тлумачення є помилковим чи дослівним, це може призвести до непорозуміння під час комунікації або, навіть до загрози безпеки членів екіпажу чи вантажу. Оскільки морська лексика зазвичай термінологізована, тому, як правило, існує чіткий зв'язок між термінами та визначеннями, яким

вони відповідають (наприклад, *headline, breast line* – швартови (канати); *gypsy* – частина брашпиля; *forecastle* – надбудова судна у носовій частині тощо). Саме тому лексика, яку моряки використовують для комунікації, має бути точною.

Викладач зобов'язаний звертати увагу студентів на певні терміни, адже тексти з морської англійської мови містять в собі багато спеціалізованої лексики. Так, серед морської лексики виділяють «основу, напівпрофесійну та професійну лексику».

«Основна лексика» – це загальновідомі слова, які в спеціалізованих морських текстах не змінюють свого значення (наприклад, *device, equipment, tool* тощо). «Напівпрофесійна лексика» є загальною лексикою, що має конкретне значення, яке відрізняється від звичайного, в спеціалізованих морських текстах (наприклад, *auxiliary, transverse* тощо). А «професійна лексика» складається із термінів, які притаманні лише морській галузі та значення яких є обмеженим і точним [1].

Слід зауважити, що задля покращення процесу вивчення та засвоєння морської лексики, студенти на той момент, коли починають вивчати морську англійську мову повинні вже опрацювати лексику курсу рідною мовою. Проте за більшістю навчальних програм студенти одночасно вивчають основну морську лексику обома мовами. Це означає, що не тільки морська англійська лексика є абсолютно невідомою, але й загалом студенти не мають жодних уявлень щодо основних понять морської галузі. А, отже, саме викладач морської англійської мови має дати чітке визначення або перекласти нові лексичні елементи за допомогою спеціалізованих словників та професійних морських джерел. Зазначимо, що особливу увагу слід надавати термінам, що не мають еквівалентів в українській мові або чітке визначення яких зовсім відсутнє.

Певні труднощі також виникають в процесі вимови деяких термінів через орфографічні та фонологічні особливості (наприклад, *forecastle, coxswain, quay, boatswain*). Якраз помилки у вимові основних морських термінів можуть призвести до непорозуміння під час будь-якої комунікації. Тому викладач повинен навчити студентів вимовляти морські терміни правильно.

Аби студенти засвоїли певну лексику, вони мають неодноразово опрацювати слова, що наразі вивчають. Як правило, для того, щоб опанувати певну лексичну одиницю, студент в середньому має розглянути її близько 7-12 разів. Унаслідок цього викладачеві морської англійської мови потрібно надати студентам такі вправи та завдання, де опрацювання лексики є надзвичайно активним [6].

Для того, щоб почати вживати вивчену лексику, студенти мають пройти декілька етапів її опанування: помітити, пригадати та ефективно використати [8, с. 17–23] (див. табл. 1). Процес вивчення слова починається з того, що студенти його помічають або викладач звертає їх увагу на це слово. Далі, вони здогадуються про значення цього слова, виходячи з контексту, чи перевіряють його визначення у словнику, чи запитують у викладача. І, нарешті, студенти свідомо вивчають це слово, адже усвідомлюють, що можуть його надалі застосовувати [7].

Іноді студенти вважають, що достатньо вивчити мінімальний перелік термінів з декількох

конкретних тем. І саме це призводить до тенденції викладати та вчити лексику за спеціалізованими списками слів. Головним недоліком такого підходу до вивчення лексики є те, що студенти не усвідомлюють як вживати вже вивчені слова. Тому викладання лексики слід розпочинати з контексту, в якому зрозуміло як саме використовувати нові слова, а не просто зі списку невідомої лексики [3, с. 311–315]. Перш ніж студенти вивчать нове слово, вони повинні його опрацювати на різних етапах: розпізнавання слова в певному контексті, відтворення його орфографічної та фонологічної форми, знання словосполучень із ним та подальше самостійне й ефективне використання цього слова. Саме за таких обставин студенти мають неодноразово виконувати вправи та завдання, що вдосконалюють навички сприйняття та відтворення нової морської лексики.

Слід зазначити, що тексти з морської англійської мови можуть містити в собі занадто велику кількість спеціальної лексики. У цьому разі, аби студенти постійно повторювали певну лексику, викладач має застосувати додаткові усні та письмові завдання, що базуються саме на цій лексиці. Такий підхід спонукає студентів невпинно використовувати нові терміни та слова.

Студентам можна запропонувати переказати новий текстовий матеріал після прочитання чи обговорити нову лексику в групах, адже емоційна залученість допомагає запам'ятовувати нові слова. Вводити певну лексику можна також за допомогою ілюстративних матеріалів: звичайних зображень та тих, що потрібно позначити чи підписати, завдань на встановлення відповідності чи на складання та пошук слів, заповнення пропусків відповідним словом, ребусів та головоломок, кросвордів тощо. До того ж, проведення

аудіювання так само сприятиме засвоєнню нової морської лексики студентами.

Викладач має навчити студентів встановлювати зв'язок між щойно вивченим новим словом та лексикою, що є вже відомою. Так, одним з найефективніших завдань буде дібрати синоніми та антоніми до нових слів. Це стане у пригоді під час подальшого самостійного розпізнавання, визначення та продуктивного використання нової морської лексики.

Наголосимо на тому, що студенти вивчають англійську мову за професійним спрямуванням, тобто морську лексику, що застосовується в навігації, метеорології, діловій кореспонденції тощо. І, оскільки ця лексика включає в себе велику кількість морських термінів, ідіоматичних висловів, стандартних фраз морської комунікації та шаблонних команд, буде доречним виконувати вправи та завдання, що спрямовані на опрацювання стійких словосполучень із певною лексикою [5]. Такі словосполучення здебільшого пов'язані з контекстом, тому їх легко запам'ятати.

Загалом завдання, в яких потрібно відтворити та використати морську лексику в процесі контекстуалізації, слід застосовувати частіше, ніж ті, в яких студенти мають тільки сприймати та розпізнавати нові лексичні елементи під час деконтекстуалізації.

Втім, зазначимо, що опанування нової морської лексики цілком не залежить лише від викладача, а тому і безпосередньо самі студенти повинні приділяти багато уваги самостійному вивченню нової лексики.

Під час здійснення емпіричної частини дослідження ми провели анкетування, яке складалося з 10 питань, на які опитувані мали відповісти за 20 хвилин. Це опитування було спрямоване на аналіз ставлення студентів до навчального ма-

теріалу, вправ та завдань, що були їм запропоновані під час вивчення морської англійської мови, на оцінювання їх прогресу в опануванні морської лексики, а також на виявлення труднощів, які виникали в процесі навчання.

Сім студентів із цільової групи погодились взяти участь в проведенні анкетування. Кожного студента ми опитали один раз. Щоб уникнути подібних відповідей та будь-яких упереджень, студентів обирали випадковим чином, що дозволило нам отримати узагальнений результат для всієї групи.

Опитування було анонімним. Отримані результати було оброблено у два етапи. На першому етапі ми дослідили анкети студентів з метою визначення загальної оцінки запропонованої їм морської лексики та навчальних матеріалів курсу, встановлення рівня самооцінки їх власного прогресу в процесі вивчення професійної лексики, а також окреслення основних проблем навчання й викладання нової лексики. На другому етапі обробки даних нами був проведений аналіз відповідей учасників на відкриті запитання.

Слід зазначити, що усі опитані студенти вважали морську англійську мову складною для вивчення із низки причин: 1) вони не знали морську лексику рідною мовою; 2) великий обсяг нової лексики, який вони повинні були вивчити за малий проміжок часу; 3) їх незнання загальної англійської мови (див. питання 1 та 2, Додаток).

Відповіді учасників щодо позитивної чи негативної ролі вправ та завдань, розроблених для вивчення та запам'ятовування нової лексики, було узагальнено в таблиці 2.

Студенти одноставно зазначали, що завдання з декількома варіантами відповідей, на встановлення відповідності та на заповнення пропусків покращили процес вивчення нової морської лексики. Однак їх думки щодо ролі інших видів вправ (ігор з лексикою та кросвордів) були різними. Саме завдяки анкетуванню нам вдалось встановити, які завдання допомогли студентам краще засвоїти новий матеріал, а які, навпаки, ускладнювали процес навчання (див. питання 3 та 4, Додаток).

Крім того, учасникам було запропоновано шкалу від 1 до 3 для оцінки складності вправ та завдань, де 1 означає, що завдання є легким, 2 – складність залежить від самого завдання, теми та контексту, 3 – завдання складне для виконання. (див. табл. 3).

Таблиця 3 відображає те, що за винятком ігор та завдань на встановлення відповідності між словами та зображеннями, які були легкими для виконання, ставлення студентів до рівня складності завдань, запропонованих під час навчання, не було одноставним. Вважаємо, що визначення складності вправ та завдань відповідало рівню їх володіння англійською мовою. Загалом учасники зауважили, що складність завдань залежить від теми та запропонованих текстів.

Усі студенти стверджували, що роздатковий навчальний матеріал курсу сприяв покращенню вивчення морської лексики та підкреслили, що вправи та завдання на опрацювання лексики допомогли їм зрозуміти, в якому контексті вона зазвичай використовується та виконувати подальші завдання (наприклад, доповіді, презентації, проекти, моделювання тощо), що потребували її активного застосування (див. питання 6 та 7, Додаток).

Відповідаючи на питання стосовно підходів до вивчення нової лексики, опитувані зазначили, що вважають використанням зображень, схем та діаграм дуже важливим в процесі опанування морської лексики (див. питання 8 та 9, Додаток). Тобто ілюстративні матеріали допомагали студентам візуалізувати та запам'ятати нові поняття краще, ніж звичайний запис у зошиті.

Вказані студентами труднощі були пов'язані з вивченням морської лексики, а саме з обсягом нового матеріалу. Учасники визнали, що досягнення успіху у вивченні професійної лексики безпосередньо залежало від їх загального розуміння теми, з якою ця лексика була пов'язана (див. питання 10, Додаток). Вважаємо, що розглянуті приклади доводять, що викладач морської англійської мови має подавати новий лексичний матеріал студентам максимально точно та зрозуміло, а також впроваджувати системний підхід до викладання морської лексики.

Висновки. Аналіз проведеного анкетування дозволив нам дійти висновку, що незнання студентів морської термінології рідною мовою, їх недостатній рівень володіння загальною англійською мовою та великий обсяг нового лексичного матеріалу ускладнюють процес викладання та вивчення морської лексики.

Крім того, проведене дослідження та опитування підтвердили теоретичне припущення, що для ефективного використання нової морської лексики студенти мають неодноразово виконувати вправи і завдання, що спрямовані на активне опрацювання та повторення слів, які вони наразі вивчають. Аби опанування морської лексики було результативним, студенти повинні навчитися розрізняти основну, напівпрофесійну та професійну морську лексику, яку вони зустрічають у спеціалізованих текстах.

До того ж викладачеві морської англійської мови необхідно правильно добирати лексику для викладання під час курсу та звертати увагу студентів на певні терміни для того, щоб розуміння і вимова цих слів були безпомилковими. Під час курсу морської англійської мови студентів слід залучати до виконання завдань на встановлення відповідності, заповнення пропусків відповідним словом, тестових завдань, ребусів та головоломок, кросвордів тощо і до використання різних видів ілюстративного матеріалу: зображень, діаграм, схем тощо, аби під час безпосереднього здійснення професійної діяльності вони продовжували самостійно вивчати морську лексику.

Зазначимо, що вивчення морської лексики вимагає системного підходу до викладання та навчання. Тому поки студенти опановують нову лексику, їй потрібно невпинно повторювати та обговорювати, аж доти вона не стане невід'ємною частиною інтегрованої системи знань. У межах курсу морської англійської мови цей процес ускладнюється через велику кількість професійної лексики, що має специфічне значення.

Отже, думку, що лексичний матеріал морської англійської мови слід викладати відповідно до професійних потреб студентів, вважаємо доведеною. Однак, потреба у подальшому проведенні наукових досліджень та розробці і впровадженні нових навчальних матеріалів є актуальною через постійний розвиток морської галузі та необхідність сучасних аналітичних даних.

Таблиця 2
Ставлення та сприйняття опитуваних щодо вправ та завдань з морської англійської мови

Тип завдання	Студент 1	Студент 2	Студент 3	Студент 4	Студент 5	Студент 6	Студент 7
Завдання з декількома варіантами відповідей	позитивно	позитивно	позитивно	позитивно	позитивно	позитивно	позитивно
Ігри з лексикою	негативно	позитивно	позитивно	позитивно	негативно	позитивно	позитивно
Завдання на заповнення пропусків	позитивно	позитивно	позитивно	позитивно	позитивно	позитивно	позитивно
Кросворди	позитивно	негативно	позитивно	негативно	позитивно	позитивно	негативно
Завдання на встановлення відповідності між словами та їх визначеннями	позитивно	позитивно	позитивно	позитивно	позитивно	позитивно	позитивно
Завдання на встановлення відповідності між словами та зображеннями	позитивно	позитивно	позитивно	позитивно	позитивно	позитивно	позитивно

Таблиця 3
Ставлення та сприйняття опитуваних щодо складності вправ та завдань з морської англійської мови

Тип завдання	Студент 1	Студент 2	Студент 3	Студент 4	Студент 5	Студент 6	Студент 7
Завдання з декількома варіантами відповідей	1	1	1	2	1	2	1
Ігри з лексикою	1	1	1	1	1	1	1
Завдання на заповнення пропусків	2	1	2	2	3	2	2
Кросворди	1	3	1	3	1	1	3
Завдання на встановлення відповідності між словами та їх визначеннями	1	3	1	1	1	1	1
Завдання на встановлення відповідності між словами та зображеннями	1	1	1	1	1	1	1

Список літератури:

1. Алексеева Л.М. Проблемы термина и терминологии : учебное пособие по спецкурсу. Пермь, 1998. 120 с.
2. Кудрявцева В.Ф. Особливості навчання англійської мови курсантів морських спеціальностей. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2009. Вип. 2. С. 439–449.
3. Мироненко Е.В. Методическая типология псевдоэквивалентной терминологии морского английского языка как основа формирования специальной лексической компетенции будущих судоводителей. *Вестник ПГЛУ*. 2011. Вип. 3. С. 311–315.
4. Овчинников Г.М., Стрелков В.П., Кузнецов Т.В. Стандартные фразы для общения на море (IMO Standard Marine Communication Phrases). Санкт-Петербург, 2002. 374 с.
5. Чипан И. М. Специальная и терминологическая лексика подязыка морских специальностей (подводный флот) : дис. ... канд. филол. наук. Санкт-Петербург, 2000. 267 с.
6. Blakey T. N. English for Maritime Studies 2nd edition. London: Prentice Hall International (UK) Ltd., 1987. 303 p.
7. Maritime English. Model Course 3.17. London : IMO Publication, 2000. 138 p.
8. Olaru I. The style of the seafaring language, the definite communicative aim of maritime language. *The IMLA Newsletter*. 1996. № 22. Pp. 17–23.
9. Squire D. The human element. The importance of effective communication. London : A presentation to the Maritime Communications & Technology Conference, 2006. URL: https://www.he-alert.org/filemanager/root/site_assets/standalone_article_pdfs_0605-HE00615.pdf (дата звернення: 11.06.2020).
10. Van Kluijven P.C. The International Maritime Language Programme. Alkmaar: Alk & Heijnen Publishers, 2003. 416 p.

References:

1. Alekseeva, L.M. (1998). Problemy termina i terminoobrazovaniya: uchebnoe posobie po speckursu [Problems of term and terminology: a special course textbook]. Perm: Perm State University. (in Russian)
2. Kudryavceva, V.F. (2009). Osoblivosti navchannya anglijskoyi movi kursantiv morskikh specialnostej [Peculiarities of teaching English to maritime cadets]. *Pedagogichni nauki: teoriya, istoriya, innovacijni tehnologiyi*, vol. 2, pp. 439–449.
3. Mironenko, E.V. (2011). Metodicheskaya tipologiya psevdokvivalentnoj terminologii morskogo anglijskogo yazyka kak osnova formirovaniya specialnoj leksicheskoy kompetencii budushih sudovoditelej [Methodological typology of pseudo-equivalent terminology of Maritime English as the basis for the formation of special lexical competence of future navigators]. *Vestnik PGLU*, vol. 3, pp. 311–315.
4. Ovchinnikov, G.M., Strelkov, V.P., & Kuznetsov, T.V. (2002). *Standartnye frazy dlya obshcheniya na more* [IMO Standard Marine Communication Phrases]. Saint-Petersburg: Morsar. (in Russian)
5. Chipan, I.M. (2000). Specialnaya i terminologicheskaya leksika podyazyka morskikh specialnostej (podvodnyj flot) [Special and terminological vocabulary of maritime sublanguage (submarine fleet)] (PhD Thesis), St.Petersburg: SPBU.
6. Blakey, T.N. (1987). English for Maritime Studies 2nd edition. London: Prentice Hall International (UK) Ltd., 303 p.
7. Maritime English. Model Course 3.17. London: IMO Publication, 2000. 138 p.
8. Olaru, I. (1996). The style of the seafaring language, the definite communicative aim of maritime language. *The IMLA Newsletter*. № 22, pp. 17–23.
9. Squire D. The human element. The importance of effective communication. London: A presentation to the Maritime Communications & Technology Conference. 2006. URL: https://www.he-alert.org/filemanager/root/site_assets/standalone_article_pdfs_0605-HE00615.pdf (accessed: 11.06.2020).
10. Van Kluijven, P.C. (2003). The International Maritime Language Programme. Alkmaar: Alk & Heijnen Publishers, 416 p.

Додаток

АНКЕТА

1. Чи вважаєте Ви, що вивчати морську англійську мову складно? Так / Ні
2. Якщо так, то чому? _____
3. Які з нижчезазначених завдань допомогли Вам вивчити та запам'ятати нову лексику краще?
  - a. Завдання з декількома варіантами відповідей Так / Ні
  - b. Завдання на встановлення відповідності між словами та їх визначеннями Так / Ні
  - c. Кросворди Так / Ні
  - d. Завдання на встановлення відповідності між словами та зображеннями Так / Ні
  - e. Ігри з лексикою Так / Ні
  - f. Завдання на заповнення пропусків Так / Ні
  - g. Інше Так / Ні
4. Які з нижчезазначених завдань були для Вас складними?
  - a. Завдання з декількома варіантами відповідей Так / Ні
  - b. Завдання на встановлення відповідності між словами та їх визначеннями Так / Ні
  - c. Кросворди Так / Ні
  - d. Завдання на встановлення відповідності між словами та зображеннями Так / Ні
  - e. Ігри з лексикою Так / Ні
  - f. Завдання на заповнення пропусків Так / Ні
  - g. Інше Так / Ні
5. Як Ви гадаєте чи достатньо Вам лише визначення нового слова, аби цілком зрозуміти його значення? Так / Ні
6. Чи допоміг Вам роздатковий навчальний матеріал, який був спеціально створений для курсу морської англійської мови? Так / Ні
7. Чи допомогли Вам вправи та завдання з морської лексики під час виконання доповідей, презентацій, проєктів, моделювання тощо? Так / Ні
8. Чи почали Ви використовувати якісь нові підходи до вивчення нової лексики? Так / Ні
9. Якщо так, то які? _____
10. Чи виникли у Вас якісь труднощі у процесі вивчення нової для Вас морської лексики? Якщо так, то які? Та чому, на Вашу думку, вони виникли? _____